

Frederik Christiaan Reinhard 1743-1808

5e graaf van Athlone, Vrijheer van Amerongen, heer van Middachten, Rijksgraaf van Reede (sinds 1790)

Missie

De missie van FCR van Reede, de 5^e Athloner, verschilde niet van die van de adel in het algemeen en in alle tijden: voortzetting van de familiedynastie, van eer en roem van het geslacht en huys, van het familiebezit. Men dacht in generaties, was zich bewust van de lijn waarin men stond en die lijn moest worden gecontinueerd. De familie-eer- en de voortzetting daarvan ging boven alles en ook de keuze van een huwelijkspartner stond volledig in het teken van dit doel. Dat verklaarde de vele huwelijken tussen volle neven en nichten en de terugkeer van steeds dezelfde namen op belangrijke posten.

Poging tot bestendiging van familie-eer- en bezit – en dat voor zijn grote kinderschaar - geldt zeker ook voor onze FCR, getrouwd met een volle nicht en vader van 9 kinderen. Dat ging in zijn geval niet zonder slag of stoot. Zijn vader stierf op jonge leeftijd (30 jaar) en liet een gecompliceerde erfenis na zonder testament. Toen FCR in 1766 bij meerderjarigheid (23 jaar oud) Amerongen én Middachten erfde, stuitte dat aanvankelijk op verzet van zijn broer en zus, die echter na 3 jaar deze regeling wettelijk verklaarden.

We zien 3 acties tot “behoud & beheer” die zijn leven sterk bepaald hebben. 1) vanaf 1667 (na zijn 1e kind) maakt hij een start met het terugwinnen van zijn Engelse bezittingen 2) hij meldt zijn zoons al op jonge leeftijd aan als ridderexpectant van de Duitse Orde 3) in 1790 wordt hij benoemd tot Rijksgraaf, wat zijn zonen én dochters de titel van (rijks)graaf resp. gravin oplevert.

Persoonlijke gegevens

Naam: Frederik Christiaan Reinhard van Reede (vernoemd naar grootvader van vaders zijde Frederik Christiaan en diens broer Reinhard, voogd van de vader van FCR)

Roepnaam: als kind Fritsje genoemd

Geboortedatum: 31 januari 1743, Den Haag

Datum overlijden: 13 december 1808, Teddington (Gloucestershire)

Getrouwd met : Anna Elisabeth van Tuyll van Serooskerken op 29 december 1765.
(een volle nicht, dochter van zijn tante van vaderskant Ursula Christina Reynira)

Woonplaatsen: Amerongen, Utrecht (in 1768 koopt hij een groot pand in de Kromme Nieuwegracht in Utrecht/, dat wordt zijn stadse domein, van waaruit hij zijn bestuurlijke functies vervult) Den Haag, Middachten, Athlone, Teddington (Gloucesterhire)

Vader: Frederik Willem van Reede, 1717-1747; **Moeder:** Louise Isabelle Hermeline van Wassenaar Duivenvoorde, 1719-1756

FCR was de oudste van 3 kinderen:

Broer: Arent Willem, diplomatieke carrière in Berlijn

Zus: Maria Frederica (Miti) van Reede, trouwde met graaf van Heiden-Reinestein. Dit echtpaar ging op vertrouwelijke voet om met de stadhouder en zijn vrouw.

Als FCR 4 jaar is, verliest hij zijn vader, door diens oom/voogd Reinhard als erfgenaam van Amerongen én Middachten aangewezen. FCR's moeder, zwak van gezondheid, moest deze ingewikkelde kwestie – aanleiding tot familieperikelen - afhandelen en overlijdt als FCR 13 jaar is. Zij maakte zich al eerder zorgen om haar oudste, die niet heel begaafd was. Testamentair liet ze vastleggen dat haar beide zoons o.l.v. gouverneur De Rochemont aan de universiteit van Brunswijk zouden gaan studeren, net als hun vader.

Kinderen : 5 zonen en 4 dochters

*Frederik Willem Van Reede 1766-1810; 6^e graaf van Athlone, kreeg Middachten

*Jacoba Helena Van Reede 1767-1839 trouwde met Jean Charles Bentinck, van wie onze Bentincks nakomelingen zijn

*Maria Wilhelmina Van Reede 1769-1852, vrouwe van Amerongen vanaf 1844

*Christine Henriëtte Maria Isabelle Van Reede 1770-1800 trouwde met de zoon van haar oom Arent, Willem Frederik van Reede

*Karel Willem Lodewijk Van Reede 1772-1793; zou Amerongen krijgen maar stierf jong

*Reinhard Diederik Jacob Van Reede, vrijheer van Amerongen 1773-1823, 7^e graaf van Athlone, diens zoon is de 8^e graaf van Athlone

*Johan Reinhard Gerard Van Reede 1774-1818 (over hem horen we verder niet; valt overal buiten)

*Christine Reynira Van Reede 1778-1847 vrouwe van Amerongen vanaf 1844

*Willem Gustaaf Frederik Van Reede, vrijheer van Amerongen 1780-1844, 9^e graaf van Athlone, heer van Middachten na het overlijden van zijn oudste broer

FCR wilde een goede toekomst voor zijn talrijk kroost maar zijn financiële positie was niet sterk. Daarom scheidde hij zijn bezit: de oudste zoon kreeg Middachten, de 2e zoon zou Amerongen krijgen; deze stierf vóór zijn vader zodat de 3^e zoon Amerongen kreeg.

De 4 zoons werden jong ingeschreven als ridderexpectant van de Duitse orde (hij betaalde voor ieder 526 gld en 16 stuivers inschrijfgeld)

Levensloop

Functies

Opgenomen in de Ridderschap van Utrecht

Lid Staten van Utrecht (1772-1788)

Lid Generaliteitskamer (1773-1779) rekenkamer die de financiën van de Republiek controleerde

Luitenant Houtvester (1781-1793) hoofd beheer van bossen en natuurgebieden, een functie die vanaf de 1^e graaf steeds aan een Athloner toekwam.

Hoofdschout Utrecht (1782-1794) , een zeer belangrijke functie; politieke benoeming door Willem V die hem toezicht gaf op de werkzaamheden van de plaatselijke besturen en beambten en op het handhaven van de openbare orde.

Afgewezen als edelexpectant van de Duitse Orde in 1802

Verder: Extraordinaris raad van het hof (buitengewone raadgever als afgevaardigde van Utrecht) / Raad van de admiraliteit van Zeeland + Amsterdam (bestuursorgaan voor de organisatie van de oorlogsvloot of zeemacht / bewindhebber VOC / Regent Leeuwenberggasthuis / Lid vrijmetselaarsloge Astrée

Relatie tot de politiek

De 2e helft van de 18e eeuw was een roerige tijd, met name In Utrecht stonden de prinsgezinden en patriotten zeer fel t.o.v. elkaar. FCR, lid van de Ridderschap, was in de belangrijke functie van hoofdschout druk met deze Utrechtse zaken. Hij maakte er veel vijanden; er was behoefte aan een sterke regeringsfiguur die het gezag kon hooghouden maar dat lukte FCR niet. Van diverse kanten had men kritiek op hem: hij gaf de stadhouder slechte adviezen en maakte zich door allerlei maatregelen belachelijk en gehaat. Hij had de naam een “onbetrouwbare intrigant en een ijdeltuit” te zijn, die niet bestand was tegen de roering van zijn tijd. Onder leiding van FCR loerde de Oranjepartij op de oppositionele pers. Hij vervolgde de relenmakers en klaagde Ondaatje, belangrijke Utrechtse patriottenleider, aan. Toen de spanning in Wijk en Utrecht (1786) hoog opliep, verkoos FCR de rust van zijn Amerongse huys, wat hem zeer kwalijk werd genomen.

Gijsbert Jan van Hardenbroek, rentmeester van de Stichtse Domeinen, hield tussen 1747 en 1787 een dagboek bij vol Utrechtse en Haagse roddels en kletspraatjes. In zijn gedenkschriften lezen we: "het is een woelig mens." En de secretaris van stadhouder Willem V, Larrey, vindt hem een “prutser, een warhoofd, die stomme dingen doet en lang niet zo slim is als zijn broer en zus”. Belle : “hij is een goed kind maar zorgelijk als een grijsaard. Hij is, naar mijn mening, een zot”.

In 1786 kwam een tweedeling in de Staten van Utrecht; de prinsgezinden vertrokken naar Amersfoort, de patriotten bleven in Utrecht. In 1787 komt de strijd tot een climax. In een blaadje van De Bilt wordt gewag gemaakt van gemolesteerde burgers. De Hoge Heren, m.n. FCR, zijn de grote boosdoeners. “Die Attelone in Amerongen, die so bang is dat hij nu altijd een trop soldaten om hen heeft”.

De daadkrachtige vrouw van de stadhouder, Wilhelmina van Pruisen, onderneemt in juni 1787 een reis naar Den Haag teneinde de situatie te keren. Na haar aanhouding in Goejanverwellesluis komen 20.000 man van haar broer koning Frederik Willem 2 van Pruisen de stadhouder te hulp. De meeste patriotten vluchten richting Frankrijk en het stadhouderlijk gezag wordt hersteld. Uiteindelijk verandert de situatie in 1795; er komen burgers “op het kussen”, de patriotten verwerven de macht en de Bataafse Republiek wordt uitgeroepen.

Visie op familiedynastie

Op allerlei manieren probeerde FCR zijn nageslacht van de nodige adelom te voorzien.

1767: Start met het verzoek voor pensioen en burgerrechten Dublin en Limerick

1772-74: Inschrijving zonen als edelexpectant Duitse Orde

1790, 25 september: tot Duits Rijksgraaf verheven

1795: Vlucht naar Engeland

1797: Akte van burgerrecht van Dublin

1799: Akte van burgerrecht van Limerick

1800: Toekenning jaargeld Poor Peer

1802: Wordt gepasseerd als edel-expectant van de Duitse Orde

1) pogingen om zijn Engelse bezit te gelde te maken

Als de vijfde graaf net getrouwd is, wordt hij erfgenaam van Middachten en Amerongen (aanvankelijk bevochten door zijn broer en zus). Annebetje is snel zwanger, om de 13 à 14 maanden komt er een kind bij.

Vanaf 1767 onderneemt FCR actie om de grafelijke waardigheid met inkomsten vanuit Engeland te bekrachtigen (hoewel de 1e en 2e Athloner ook nooit enig geldelijk gewin hieruit hebben genoten) want het leven was duur en zijn nageslacht groot. Dit lukte aanvankelijk niet.

Engelse bezwaren: noch zijn voorouders noch hijzelf hadden zich ooit in Engelse dienst begeven, waren er sinds 1691 zelfs nooit meer geweest. Lord Rochfort (afstammeling van Willem van Nassau Zuylestein), wèl in Engeland gebleven, diende hem van advies maar Athlone stond zwak. Bovendien: in de Republiek kon men geen ambt bekleden als men onder eed van een vreemde staat stond.

Zijn oudste zoon Frederik Willem, man van weinig betekenis, liet hij alvast "lord Agrim" noemen.

Zijn grootvader en naamgenoot Frederik Christiaan was genaturaliseerd. Na lange correspondentie mocht FCR van koning George III zitting nemen in het Ierse parlement (zijn zoon niet, die stond er te ver van af) maar het moment was ongelukkig: de 4^e Engelse oorlog (1780-1784 over de hegemonie op zee) brak uit.

In 1795 vluchtten de mannelijke Van Reedes de stadhouder achterna naar Engeland; de zoons namen dienst in het Engelse leger. FCR werd in de Republiek uit al zijn ambten gezet en zijn bezittingen werden geconfisqueerd.

Eenmaal in Ierland probeerde hij opnieuw zijn rechten als graaf van Athlone te verwerven. In 1795 nam hij zitting in het Ierse Hogerhuis, verkreeg een jaargeld van 1200 pond sterling en vervolgens erkenning als burger van Dublin en Limerick. Dat vonden de Engelsen genoeg maar FCR wilde meer. Hij memoreerde dat zonder zijn voorvader Engeland geen protestantse natie zou zijn. En dienden zijn 3 zoons niet in het Engelse leger? In 1800 staat FCR dan toch als "earl of Athlone" op de parlementslijst vermeld en werden zijn rechten erkend met een jaargeld van 2000 pond sterling tot zijn dood in 1808 als Poor Peer, "deprived of all means of support and education suitable tot their rank". Dit vanwege de voorouderlijke acties ("distinguished services in the Kingdom") én vanwege zijn grote gezin dat verstoken was van alles waar ze krachtens hun rang recht op hadden.

2) verheffing tot Duits Rijksgraaf 1790

In 1790 werd hij *met al zijn nakomelingen* door Carl Theodor von der Pfaltz, de Keurvorst van de Palts, verheven tot Duits Rijksgraaf. Dit is slechts een titel, die in die tijd kwistig werd toebedeeld maar geen materieel gewin opleverde. (Een rijksgraaf was een graaf t.t.v. het Heilige Roomse Rijk die alleen verantwoording verschuldigd was aan het Rijk en de keizer en dus Rijksvrijheid genoot. Mocht ook belasting innen en recht spreken, was dus zeer soeverein).

Belangrijk was dat deze graventitel ook mocht worden gedragen door de jongere zoons (niet alleen de oudste) én de dochters zodat allen nu graven en gravinnen van Reede mochten worden genoemd.

Zie het Diploma met blauw zijden band met Rijkszegel dat in zilveren doos op Amerongen wordt bewaard.

In dit diploma staat:

“FCR kan zich beroemen op oud-Duitse adellijke oorsprong, vader van een talrijke familie die hem zeer aan het hart ligt.....de titel van graaf van Athlone, baron van Agrim en Pair van Ierland, alleen voor de eerstgeborene zoon terwijl de andere nakomelingen slechts de titel Baron en Barones krijgen.... hij ons in alle onderdanigheid verzocht heeft om hun ook In de Rijksgravenstand te verheffen, zodat hierdoor de gelijkheid tussen de verschillende broers en zusters hersteld wordt ontevredenheid en jaloezie tussen hen nadrukkelijk te vermijden.”

3) Lid van de Duitse Orde? Niet gehonoreerd!

FCR hechtte er grote waarde aan zijn zonen ook lid te maken van de Duitse orde, balije van Utrecht.* Godard Adriaan was commandeur geweest, Godard van Reede Ginckel zelfs landscommandeur. FCR deed dit al vroeg (dat gebeurde vaak meteen al na de geboorte; met 21 jaar kon men toetreden als ridder-expectant, met 30 was men verkiesbaar in het kapittel) en betaalde er een stevige som voor maar werd in 1802 gepasseerd als edelexpectant.

Eis: expectanten moesten 16 kwartieren oude adel aantonen in hun voorgeslacht en niet besmet zijn met bastaardij. (Uittreksel uit resolutie 25 aug 1802: de landscommandeur vindt de 4 adellijke kwartieren van de edelexpectant FCR niet voldoen aan de resolutie van de orde 1740-> hij wordt in 1802 'provisioneel gepasseerd' als edelexpectant. De reden is twijfelachtig, de Van Nassau-Zuylesteins zouden gezien kunnen worden als bastaardtak, maar dat was al lang geleden. De Van Reedes waren dankzij FCR wel heel erg met de contrarevolutie verbonden en FCR had een actieve rol gespeeld bij het neerslaan van de revolutie door patriotse publicaties tegen te gaan. Een andere contrarevolutionaire expectant (Van Heeckeren Van Suyderas) kon niet geweigerd worden. Twee contrarevolutionairen zou te veel zijn. (Renger de Bruin, *Bedreigd door Napoleon: De Ridderlijke Duitse Orde, Balije van Utrecht 1753-1838*)

*een protestantse orde, alleen toegankelijk voor edellieden, die zich met liefdadigheid bezighoudt

Visie op huys en bedrijf --

Betrokkenheid bij het dorp Amerongen --

Man in zijn tijd

Annebet voedde de kinderen veelal alleen op. In deze 2^e helft van de eeuw werden de Verlichtingsidealen steeds meer beleden. Het gezin als “hoeksteen van de samenleving” werd belangrijk. Een harmonisch gezinsleven en bijbehorende, deugdelijke opvoeding kweekte goede burgers. De huisvrouw wordt de manager van dit gelukkige gezin; zij bestierde het grote huishouden, aan haar de zorg voor een goedburgerlijke educatie; wel met de man nog immer als gezinshoofd! Annebet paste in dit tijdsbeeld. Ze was zelfstandig, besliste zelf wat er moest gebeuren en hoe, ook inzake de belangen van huys en dorp. In haar brieven geeft ze haar man advies en steekt goedmoedig de draak met hem’: FCR moet een “soete lorretie caporretie” zijn..... Ze zorgde op eigen houtje voor uitbreiding en inventarisatie van de bibliotheek en moderniseerde de tuin. Ze was lief maar niet bijzonder ontwikkeld, volgens hartsvriendin en nicht Belle van Zuylen: “haar geest is niet erg ontwikkeld maar ze onderscheidt het goede en het betere net zo goed als de kenners en met meer gretigheid. Spreken en schrijven doet ze slecht maar soms met een verbluffende energie en altijd op een wijze waarin je rechtzinnigheid en edelmoedigheid herkent”. De man van haar niet beoordeelt ze echter onomwonden als “un bon enfant mais soucieux comme un vieillard” (zorgelijk als een ouwe man)’. C'est un sot, de mon avis. Een zorgelijk type dus, die FCR.

De Van Reedes jaagden veel; tijdens jachtpartijen werden sociale contacten gelegd en zaken geregeld. FCR huurde voor 200gld per jaar het kasteel Mierlo om daar op ontspannen voet gasten te ontvangen en samen te jagen. In de bibliotheek zijn veel werken over de verzorging van paarden (hij had er minstens 50), jacht, rijkunst.

Een deftige tijdgenote merkte op dat het echtpaar Athlone "singuliere mensen" waren: soms zo hoog als de Domtoren, dan weer plooiën ze zich in honderd bochten.

FCR vluchtte met zijn zoons de stadhouder achterna naar Engeland, waar ze dienst namen in het leger. Annebet blijft hier tot 1798 met de 2 jongste dochters. Het Utrechtse huis van de 5^e Athloner werd een overheidsgebouw. (Annebet probeert na haar terugkeer nog huur te vangen voor de periode 1795-1809!). Nadat haar man in Engeland was gestorven, keerde Annebetje terug, meestal verbleef ze in Den Haag, soms in Amerongen. In de eeuw daarna ging het geslacht Van Reede voor Nederland verloren; het speelde geen rol meer in de Utrechtse politiek, wel in het dorp. Ook het huys vervalst maar eind 19^e eeuw beleeft het een revival met de komst van de jonge kasteelheer Godard van Aldenburg-Bentinck.

Bijzondere relaties

De relaties tussen de Van Reedes en het stadhouderlijk hof waren altijd vriendschappelijk geweest, ook in deze tijd; men bezocht elkaar geregeld. De kinderen van de stadhouder speelden met FCR en zijn broer/zus en hij kreeg in 1749 in Den Haag samen les met prinses. Stadhouder Willem 4 en zijn vrouw Anna van Hannover (een Engelse prinses) logeerden op Amerongen. De zus van FCR, Maria Frederica van Reede en haar man Graaf van Heiden-Reinestein, kamerheer, waren bevriend met de stadhouder en de dochter van FCR, Maria Wilhelmina, was hofdame.

Annebet was innig bevriend met haar nicht, de talentvolle Belle van Zuylen (*“ik heb geen talent voor ondergeschiktheid”*). Zij waren vaak samen in Amerongen en Den Haag en maakten buitenlandse reizen. Belle correspondeerde met grote mannen uit die tijd, ze schreef (fabels, novellen, toneelstukken) en componeerde (liederen, klaviersonates opera’s). Reinhard en Annebet bezochten de Charrières op hun buitenverblijf Colombier. Annebet liet op de Amerongse berg een koepel

bouwen met dezelfde naam, waar ze van het uitzicht en de natuur genoot en een gastenboek liet bijhouden (is na WO II afgebroken)

Bijzondere momenten tijdens zijn leven: zie bijvoegsel

Publicaties van deze man --

Wat heeft hij betekend voor kasteel Amerongen?

Annebetje richtte de tuin van het huys in volgens de nieuwe mode. De eerdere rechten lijnen vond men gekunsteld, men koos nu voor een romantische landschapstuin met golvende bewegingen en slingerpaden. In het gedeelte van het Amerongse bos dat De Manege werd genoemd, liet het echtpaar rond 1790 een lanenstelsel aanleggen in de vorm van een wagenwiel met 8 spaken, met vergezichten/zichtassen naar alle kanten, het zg. Sterrenbos. Begin deze eeuw is het gebied gerestaureerd, centrum van het wagenwiel is nu een grote eik, De Eenzame Eik, met bankjes eromheen en een prachtig uitzicht over het omliggende land. Annebet heeft rond 1780 ook het Berghuis laten bouwen (er is daar nog steeds een uitspanning met die naam), dichtbij le Colombier. Na haar terugkeer uit Engeland richtte Annebetje een kolom op de Amerongse berg op als eerbetoon voor de overwinning in de slag bij Waterloo, waar 3 zoons van haar hadden meegevochten en die er nog steeds staat.

FCR en vooral zijn vrouw hebben het huys gevuld met boeken en muziek.

Annebet breidde de bibliotheek uit en categoriseerde die. Ze las veel en graag, m.n. Frans. De bibliotheek bevat veel militaire werken, verzameld door de 1^e Athloner Van Ginckel. Daarnaast verzamelde men boeken m.b.t. de vaderlandse en wereldgeschiedenis. Bijzondere werken werden aangeschaft, zoals de Fabels van La Fontaine en de stedenatlas van Blaeu, werken over theologie en juridische zaken en over tuinaanleg maar Annebet las ook graag belletrie. In haar jeugd schreef ze een roman in brieven.

In deze pruikentijd musiceerde de adel veel en vaak. Samen muziek maken was een geliefd tijdverdrijf, zo ook op huys Amerongen tussen 1765 en 1795. FCR en Annebet, hun kinderen en gasten, iedereen deed mee.

FCR werd in 1766 lid van het Utrechts stadsmuziekcollege, in 1773 decanus. Hij musiceerde daar met zijn jongere broer en 3 broers van Annebet. Men kwam van oktober tot maart wekelijks bijeenkwam op zaterdag. Er is op Amerongen veel bladmuziek met zijn handtekening, m.n. strijkersmuziek voor grotere bezettingen. FCR kocht een dwarsfluit en nam lessen. Ook Annebet was amateurmusicienne; ze speelde clavecimbel, zong en heeft waarschijnlijk het orgel van Kirckman in 1766 gekocht. Uit rekeningen blijkt dat ze fervent muzikliefhebster was en 's winters dans-en muziekles kreeg in Den Haag. Ook de kinderen kregen muziekonderwijs in Utrecht en Den Haag, instrumenten: piano, clavecimbel, gitaar, harp, viool, fluit, klarinet. Christina Reynira* en Maria Wilhelmina hadden een goede zangstem. De laatste, sinds 1790 hofdame bij Wilhelmina van Pruisen, musiceerde met het stadhouderlijk gezin.

Het huys beschikt over een groot muziekarchief, m.n. huiselijke gebruiksmuziek en werken van o.a. Händel, Bach, Haydn, Mozart. Veel werken voor zangstem met begeleiding.

Amerongen kreeg uiteindelijk het Bätzorgel in 1813, dat al veel eerder al door Annebet besteld was.

*bekend is het verhaal van Christina Reynira die, om huisvriend Van Kapelle die in Franse handen was gevallen vrij te krijgen, het lef had om de Marseillaise op verzoek van de vijand te zingen maar met de woorden van het Wilhelmus.

Gelieerde collectiestukken

In bibliotheek:

- * portret van Annebet door Liotard
- * portret van FCR begonnen door Belle van Zuylen, afgemaakt door Liotard
- * gipsen buste van FCR
- * zelfportret van Belle van Zuylen

in vitrine bibliotheek:

- * glas met keeshond; keeshond wordt symbool omdat Cornelis de Gijselaar de stadhoudelijke poort naar het Binnenhof was opgereden, eind 1786.
- * op paspop: hermelijnen mantel van Hogerhuis??
- * delen van Athlone-servies

Athlone servies; er zijn nog 164 delen bewaard ; vervaardigd van roomgoed (crèmekleurig aardewerk of 'creamware'). Versierd met het helmteken dat is ontleend aan het wapen van de familie Van Reede: een paar vleugels - de 'vlucht' - gecombineerd met de letter A, bekroond door een gravenkroon. De randen en de heraldische tekens zijn in purper geschilderd. Roomgoed werd in de tweede helft van de 18de eeuw in zulke grote hoeveelheden uit Engeland geïmporteerd dat Delftse pottenbakkersbedrijven moesten sluiten. FCR koos een model dat in 1774 Catharina de Grote koos voor het vervaardigen van een zeer uitgebreid servies. Het 'Athlone-servies' is wrschl. het enige grote eetservies van dit model dat in Nederland is bewaard gebleven. Wanneer het besteld werd, is niet duidelijk. Mogelijk hangt de bestelling samen met FCR's streven in de jaren 1775-1780 om zijn volledige aanspraken als graaf van Athlone te doen gelden. Er is een rekening uit 1778 van f 25,17,- voor kosten van transport en invoer van twee kisten aardewerk uit Londen; wellicht betreft dit het Athloneservies.

In vitrine Ilsemankamer:

- * speelkaarten (UA)
- * "agenda" met inkomsten (*uit billard*) en uitgaven (*uit jeu*). In "De muziekschat van kasteel Amerongen" lezen we dat na het diner vaak de kaarten tevoorschijn werden gehaald en dat uit dagboeken blijkt dat ook zeer in aanzien staande personen behoorlijk gokten en soms geweldige schulden maakten. Na Annebets dood stonden in het huys o.a. een biljart en 5 speeltafels. De

speelkaarten en aantekeningen in de agenda komen ons nu minder vreemd voor. Inderdaad een gedreven gokker, onze sot. (UA)

Literatuur

1. A.W.J. Mulder; Het kasteel Amerongen en zijn bewoners
2. Auteurs toevoegen; De adel in beweging; aspecten van een sportief leven op een adellijk huis
3. Auteurs toevoegen; De muziekschat van kasteel Amerongen; aspecten van een muziekleven op een adellijk huis
4. Ruud Spruit; Kokarde, patriotten en Oranjeklanten op weg naar 1813-1815
5. ???; Geschiedenis van Utrecht, 3 delen
6. Els Kloek; Vrouw des huizes; een cultuurgeschiedenis van de Hollandse huisvrouw
7. L.P. van Putten; Amerongen, een “aenzienlijck vleck”
8. Renger de Bruin; Bedreigd door Napoleon. De Ridderlijke Duitse Orde, Balije van Utrecht 1753-1838